

Verbeteren bunkers: Renovatie, restauratie of herontwerpen

Er wordt vaak gezegd dat de ogen de spiegel van de ziel zijn. Kan dan ook gezegd worden, dat de bunkers de spiegel van de ziel van een golfbaan zijn? Golfbaanarchitect Philip Christian Spogard onderzoekt de rol van bunkers bij het ontwerpen van een golfbaan en de redenen om ze te renoveren, restaureren of te herontwerpen.

Auteur: Philip Christian Spogard

Sinds de begindagen van de golfsport vormt de zandbunker een bepalend obstakel op de baan, die de golfer moest ontwijken alvorens de green te bereiken. Op de vroege 'links' banen verschenen de eerste bunkers op plekken van blootliggend zand. Zij vormden voor de spelers een interessante en risicovolle spelsituatie. De moeilijkheid van de bunker beïnvloedde de bespeelbaarheid van de bal, waardoor de bunker een significante functie kreeg in de strategie van de hole. De bunkers uit de jonge jaren van de golfbanen, zoals we die tegenkomen op de Britse Links, werden in de loop der tijd steeds meer gemodelleerd en kregen een stabiliserende 'revetted edge'. Vanaf de 19e eeuw verschenen veel verschillende typen bunkers, van kleine pot bunkers tot gigantische bunkers in Amerikaanse stijl.

Vanuit een architectonisch perspectief, vervullen bunkers vele functies. Ze helpen in het dicteren van de strategie van de hole, geven karakter aan de baan en zijn van een immense esthetische waarde. In feite komt het erop neer dat de 'look and feel' van de golfbaan direct afhankelijk van de gekozen bunkerstijl is. Bunkers kunnen daarom mogelijk beschouwd hét bepalende ontwerpkenmerk van de meeste

golfbanen. Het is van belang dit voor ogen te houden bij het plannen van veranderingen aan bunkers op bestaande golfbanen. Het is niet alleen het uiterlijk van de individuele bunker dat zal veranderen. Ook de bespeelbaarheid en het volledige visuele karakter van de golfbaan zal anders worden.

Problemen met bunkers

Tijd is zelden vriendelijk voor bunkers en iedere golfbaan zal dan ook op een bepaald moment zijn bunkers moeten inspecteren. Bunkers behoeven een constante zorg, ten gunste van het behouden van hun karakteristieke uiterlijk en bespeelbaarheid. De meeste bunkers zijn onderhevig aan erosie en hebben te lijden met intensieve speldruk verkeer en oprukkend gras. Over de jaren heen, hoopt het zand van duizenden bunkershots zich op langs de bunkerranden. Dit resulteert in een onmiskenbaar afwijkend uiterlijk van de bunker, ten opzichte van de originele vorm. Op oudere golfbanen is in de bunkers veelal geen drainage geïnstalleerd en het zand is door de jaren heen vervuild geraakt. De technologische evolutie van de golfsport c.q. golfuitrusting heeft ook tot gevolg dat veel bunkers buiten het spel zijn komen te liggen. Het zijn dan ook veelal oudere clubs die zich

Artistieke MacKenzie bunkeraanleg bij Cypress Point, Californië. Een waardig voorbeeld van restauratie.

Indrukwekkende bunkeraanleg op Queenswood nabij Londen – geïnspireerd door de vroege heideland bunkers. Moeilijk te onderhouden, maar spectaculair effect.

genoodzaakt voelen hun bunkers te hersituëren; ofwel door de bunkers te verplaatsen ofwel door de tees te verplaatsen.

Renoveren, restaureren en herontwerpen

Wat ook de reden is om te kiezen voor het aanpassen van het aanzien, de positie of de staat van de bunkers, het clubcomité, de greenkeepers en de golfbaanarchitect kunnen het project doorgaans op drie manieren benaderen: renovatie, restauratie of herontwerpen. Renovatie houdt in dat de bunkers in hun huidige (originele) positie blijven, maar echter wel een facelift ondergaan zodat ze in een betere algemene conditie komen te verkeren. Deze methode geniet vaak de voorkeur bij veel bestaande clubs, omdat de renovatie doorgaans uitgevoerd kan worden door de eigen greenkeepers. Bovendien is renovatie een goede manier om bunkers, die nog altijd in de juiste positie verkeren maar waarvan de conditie is verslechterd, aan te passen. Renovatie biedt ook mogelijkheden om in oude bunkers een drainage systeem te installeren, 'revetted edges' te herbouwen of bunkerzand te vervangen. Hierdoor ontstaat een meer uniforme uitstraling, betere kwaliteit en meer 'feel' met de baan. Restauratie houdt in dat getracht wordt de bunkers daadwerkelijk in de precieze historische staat, zoals die op een bepaald moment was, terug te brengen. Deze benadering wordt vaak gekozen voor bunkers die voorheen een uniek en artistiek karakter hadden, dat echter gedurende de jaren verloren is gegaan. Vroegere golfbaanarchitecten, zoals Alister MacKenzie of George Thomas Jr., ontwierpen zeer creatieve en bijzondere bunkers die door de jaren

heen (jammer genoeg) veel van hun specifieke karakter verloren hebben. Er zijn meerdere oorzaken aan te duiden voor een dergelijke teloorgang, maar vaak is het een direct gevolg van het onderhoudsprogramma van de club. Zoals bijvoorbeeld clubs keuze voor de introductie van gemotoriseerde bunkerharken, die het ingewikkelder maken om de neuzen en kwetsbare randen te onderhouden. Van slechts enkele oude banen zijn daadwerkelijk voldoende gedocumenteerde en originele bronnen aanwezig, waardoor ze in aanmerking komen voor een restauratieproject.

"Restauratie is een trend."

Niettemin, zouden sommige oude banen zeker profiteren – zowel uit een speltechnisch, historisch en esthetisch oogpunt – als de bunkers zouden worden teruggebracht naar hun originele ontwerp. Restauratie is een trend. Een methode die in toenemende mate in Amerika zichtbaar is en die we in de nabije toekomst ook in Europa steeds vaker tegen zullen komen. Een van de voornaamste problemen bij restauratieprojecten is het daadwerkelijk vinden van voldoende historisch en fotografisch 'bewijsmateriaal' om zodoende exacte kopieën te kunnen maken van de oude bunkers. Als gesproken wordt over restaureren, dan is het niet afdoende om simpelweg de stijl van de bunker te kopiëren of te herintroduceren. Nee, het doel is om de bunkers zo accuraat mogelijk terug te brengen in de originele staat. Oude luchtfoto's bieden

Architectuur

Verbeteren bunkers

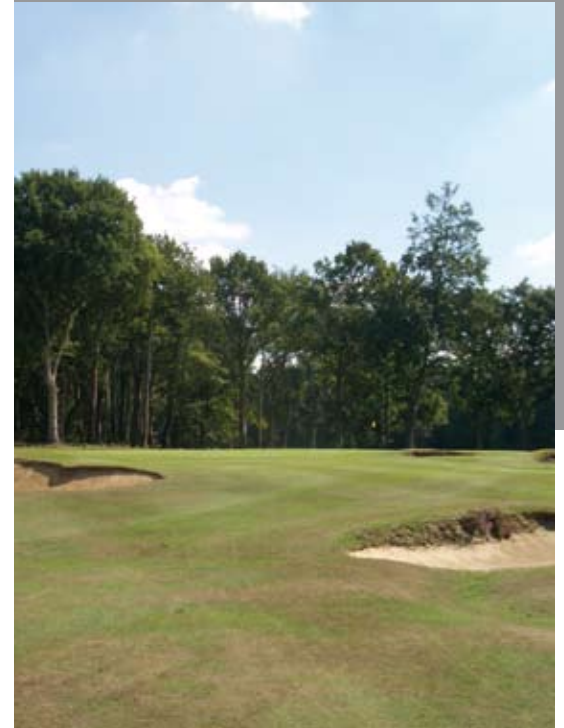
daarbij vaak een goed tweedimensionaal perspectief van de bunkerlocatie, terwijl oude foto's van de baan, tijdschriften, programma's etc. wellicht helpen in het vaststellen van de hoogte van heuvels en het aanzicht van bunkers.

Het besluit om bunkers te herontwerpen, heeft tot gevolg dat hun uiterlijk, grootte en vorm volledig verandert. Deze methode wordt vaak toegepast als bunkers hun karakter hebben verloren, buiten het spel zijn komen te liggen of als er een gehele nieuwe bunkerstijl op de golfbaan wordt geïntroduceerd. Een van de voornaamste problemen bij het verplaatsen van bunkers uit hun originele positie, is dat veel bunkers in eerste instantie geïntegreerd werden in de bestaande, natuurlijke heuvels en glooiingen van de golfbaan. Het is vaak niet mogelijk dergelijke heuvels te verplaatsen of om te vormen. De kans bestaat dan dat het verplaatsen van een bunker naar die gebruikelijke afstand van de tee, erin resulteert dat ze vreemd afsteekt tegen de natuurlijke topografie. Tijdens het herontwerpen is het eveneens van belang om eraan te denken dat het verplaatsen van bunkers naar nieuwe posities of het veranderen van hun grootte of diepte, een serieuze invloed heeft op de

bespeelbaarheid van de golfbaan. Dit proces dient daarom uitgevoerd te worden op basis van het advies van een golfbaanarchitect.

De rol van de golfbaanarchitect

Wanneer sprake is van relatief grote, tijds slurpende en kostbare projecten, zoals het verbeteren van alle bunkers op de golfbaan, dient een goed team samengesteld te worden. Zo kan men er zeker van zijn dat veranderingen weldoordacht zijn, goed geconstrueerd en onderhouden worden. In veel gevallen zijn is een ervaren greenkeepers prima is staat om met het team de uitvoerende constructiewerkzaamheden uit te voeren. Soms kan het echter verstandig zijn om werkzaamheden uit te besteden aan een aannemer of een shaper in te huren die meehelpt in het vormgeven van de bunkers. Het project volledig 'in huis' uitvoeren maakt het voor de club doorgaans eenvoudiger om het geheel te organiseren. Het werken met een aannemer is voor het greenkeepersteam niet altijd de meest gunstige oplossing. Het plannen van de werkzaamheden kan het van tijdrovende invloed zijn op het dagelijkse baanonderhoud. Ongeacht de wijze waarop de verbeteringen zullen worden uitgevoerd zal

Woking Golf Club 8ste hole voor de renovatie

Woking Golf Club 8ste hole na de renovatie

golfaanarchitect aangetrokken dient te worden om er te zijn dat de veranderingen aan de bunkers de lay-out van de golfbaan zo veel mogelijk verbeteren. Zijn kennis dient ingezet te worden om te komen tot de juiste ontwerp oplossingen, de positionering en omvangbepaling van de bunkers en om controle te houden op de kwaliteit van het materiaal en de uitvoerende werkzaamheden. Hij kan ook helpen bij het voorbereiden van werkschema's en adviezen voor het onderhoudsproces. Golfaanarchitecten zijn doorgaans bekend met de geschiedenis van golf en golfaanarchitectuur, als ook met de verschillende stijlen bunkers die in de diverse periodes van golfaanarchitectuur werden toegepast. Dit maakt hen van onschatbare waarde binnen een verbeteringsproject op oude golfbanen.

Verbetering als doel

Gedurende mijn loopbaan en als student golfaanarchitectuur, heb ik vele bunkers geconstrueerd, veranderd, toegevoegd of verwijderd zien worden. Het belangrijkste dat ik over de jaren heen heb geleerd, is waarborgen dat alle aanpassingen aan de bunkers ook daadwerkelijk de esthetiek en strategische kant van de golfbaan verbeteren. Bunkers dienen niet enkel naar de huidige trend aangepast te worden, maar dienen goed verankerd te worden in de geschiedenis van de club en de periode waaruit de club stamt. Terug in de jaren zestig en zeventig waren de sleutelwoorden 'modernisatie' en 'renovatie' – resulterend in de verdwijning van veel originele bunkerkenmerken. Recente projecten tonen dat de sleutelwoorden tegenwoordig meer neigen naar 'historische erfenis' en 'restauratie'. Naar mijn mening geven de bunkers het karakter aan de golfbaan en zoals ook voor oude gebouwen geldt, is voorzichtigheid geboden in het in stand houden van het karakter. Dan kunnen ook toekomstige generaties golf liefhebbers ervan genieten.

Constructie van een 'revetted' bunker

Philip Christian Spogard (pspogard@tpl.eu.com) is een Deense golfaanarchitect, werkzaam voor Thomson Perrett & Lobb in Londen. Philip werkt momenteel aan een op heidelandschap geïnspireerde golfbaan in Turkije. Voor meer informatie: www.tpl.eu.com